

Forord: Fælles om bæredygtig udvikling i hovedstadsregionen 2024-2035

(Under udarbejdelse)

[Lars Gaardhøj, regionsrådsformand, Marianne Frederik, udvalgsformand og Line Ervolder, udvalgsformand]

Afsæt – de største regionale udfordringer frem mod 2035

Denne regionale udviklingsstrategi består af tre strategispor:

- Miljø- og klimaudfordringer på tværs
- Nye løsninger på klima- og ressourcekrisen
- Sammenhæng og lige muligheder

For hvert spor præsenteres de største regionale udfordringer, Region Hovedstadens ambitioner for området og nogle af de indsatser, vi vil sætte særligt fokus på i strategiperioden.

Strategien gælder frem til 2035. De konkrete indsatsområder revideres løbende.

Strategien er udarbejdet i dialog med en bred kreds af regionale samarbejdspartnere – kommunalpolitikere, embedsmænd, universitetsforskere, eksperter, virksomheder m.fl. Afsættet for drøftelserne har været, at vi i Region Hovedstaden har nogle udfordringer, der er så komplekse og så omfangsrige, at ingen myndighed kan løse dem alene.

Formålet med dialogen – og derfor også med denne strategi – har været, hvilke fælles udfordringsbilleder, vi har på tværs af kommuner, region og sektorer, og som vi ønsker at adressere sammen.

FNs verdensmål er en ramme for arbejdet. Det betyder, at de løsninger vi skal finde, skal være socialt, økonomisk og miljømæssigt bæredygtige.

Realisering – partnerskaber om fokuserede indsatser

Regionsrådet har udpeget en række særlige indsatsområder under hvert strategispor, som regionen vil invitere til styrket samarbejde om. Vi vil samarbejde med alle relevante parter – fra uddannelsesinstitutioner, kommuner og borgere til trafikselskaber, rådgivervirksomheder, kulturinstitutioner og arbejdsmarkedsorganisationer.

Samarbejdet kan fx udmønte sig i strategiske arbejdsfællesskaber om en fælles indsats, hvor vi som hovedstadsregion har behov for at rykke endnu tættere sammen. Et samarbejde kan også være mere forpligtende partnerskaber med offentlige og private organisationer i Danmark og udlandet, der skubber på udviklingen inden for bl.a. beskyttelse af drikkevand, bæredygtig ressourceanvendelse og grøn omstilling.

Vi inviterer alle, der kan bidrage til at løse regionens udfordringer, til at samarbejde.

Interregionalt samarbejde understøtter indsatserne

Region Hovedstaden ligger i centrum for Greater Copenhagen-samarbejdet med Øresundsbroen som bindeled mellem Danmark og Sverige. Det gavner både borgere og virksomheder, at Greater Copenhagen-geografien integreres stadig stærkere.

Region Hovedstaden er desuden en central del af organisationen STRING, hvor vi samarbejder med andre lokale og regionale myndigheder på tværs af grænserne mellem Tyskland, Sverige og Norge, for at skabe en førende megaregion og placere Nordeuropa på verdenskortet som centrum for grønne industrielle teknologier, såsom bæredygtige, effektive transportsystemer og infrastruktur på tværs af grænser.

Både i Greater Copenhagen-geografien og den nordeuropæiske STRING-geografi ønsker vi at understøtte sammenhængen og udviklingen, fordi stærke naboer er med til at styrke Region Hovedstaden. Greater Copenhagen EU Office skal hjælpe med at hente EU-finansiering hjem til udviklingen af hovedstadsregionen og skabe et europæisk fokus på hovedstadsregionen. Vi samarbejder desuden på tværs af Norden med finansiering fra EU-programmet Interreg Øresund Kattegat Skagerrak.

Borgerinvolvering i bæredygtig udvikling

Region Hovedstadens værdier er bl.a. *åbenhed* og *helhedssyn*. Vi skal som offentlig myndighed være gode til kommunikere med borgerne. I arbejdet med regional udvikling betyder det, at vi mobiliserer borgernes gode idéer og gør det muligt at påvirke politiske beslutninger, som har konsekvenser for deres hverdag.

Ligeledes skal vi sikre os, at borgerne har adgang til relevante informationer og viden om valgmuligheder. Det mindsker utrygheden ved fx jordforureninger.

Borgerne er de bedste til at sige noget om, hvad de ønsker, at løsningen skal kunne gøre for dem. Hvordan skal deres liv som borgere, pendlere, studerende på gymnasier eller erhvervsskoler se ud, hvis de kunne få det præcis, som de drømmer om.

I opgaveudvalget for rejsen med bus, tog og cykler kommer en række borgere anbefalinger til, hvordan det kan være nemt og trygt at gøre kollektiv transport til førstevalg for flere. I Ungeklimarådet kan unge borgere give deres perspektiver på, hvordan vi i hospitalsdriften, i trafikken og som borgere kan træffe bæredygtige valg.

Region Hovedstaden vil indtænke digitale platforme som en måde at nå bredere ud til borgerne.

Strategispor: Miljø- og klimaudfordringer på tværs

Infoboks: Der er over 7.500 forurenede eller formodet forurenede grunde i Region Hovedstaden.

Infoboks: Hovedstadsregionen anslås til at have nogle af de potentielt allerhøjeste skadesomkostninger fra oversvømmelser blandt landene i Østersøen.

Infoboks: Omkring 50% af landets støjplagede boliger ligger i hovedstadsområdet. I omegnskommunerne har antallet af støjbelastede boliger været stigende de seneste 10 år.

Udfordringer

Hovedstadsregionens borgere påvirkes i dagligdagen af de miljø- og klimaudfordringer, der er opstået på grund af fortidens valg og handlinger. Udfordringer som bl.a. farlige stoffer i jorden og grundvandet, oversvømmelser og borgere plaget af trafikstøj er et problem flere steder i regionen. Det har direkte betydning for borgernes sundhed og trivsel, både nu og i fremtiden.

Der findes tusindvis af forurenede grunde i hovedstadsregionen, og vi opdager fortsat nye, farlige stoffer i jorden, grundvandet og vandmiljøet. Det giver en række helbredsproblemer og skaber utryghed for borgerne. Vi har en stor opgave i at beskytte vores drikkevand, miljøet og de mennesker, der bor og færdes på forurenede grunde.

Hovedstadsregionen er udsat i forhold til klimaforandringerne, der giver havvandsstigninger og øget nedbør. Vi vil få mere ekstremt vejr så som skybrud, stormfloder og tørke. Vi ser ind i en fremtid, hvor der kan ske store skader på infrastruktur og boliger, hvis ikke vi formår at klimasikre.

Trafikstøj er nummer to på listen over miljøproblemer for menneskers helbred i EU – kun overgået af luftforurening. Støj øger risikoen for en række sygdomme, det forringer livskvalitet og trivsel og brugen af udearealer.

Ambitioner

Vi skal i hovedstadsregionen have et rent miljø og attraktiv natur til gavn for borgernes trivsel og sundhed.

Regionen tager ansvar for forureninger af jord og grundvand

I Region Hovedstaden vil vi opspore, undersøge og håndtere forureninger, så borgerne føler sig trygge, og der er rent drikkevand til alle. Vi ønsker at skabe et overblik over forureningerne – deres udbredelse og karakter, og vi vil rense op, så vi kan beskytte så meget grundvand som muligt. Det er en opgave, der kræver et stærkt samarbejde på tværs af aktører og myndigheder. Regionen vil styrke de igangværende samarbejder og initiere partnerskaber, som sikrer udvikling af nye metoder og teknologier til håndtering af forurennet jord og sikring af rent drikkevand.

Mål: 85% af drikkevandet er beskyttet mod klorede opløsningsmidler og andre farlige stoffer inden 2030.

Samarbejde på tværs skal forebygge oversvømmelser

Vi vil styrke helhedsorienteret klimatilpasning på tværs af geografien i hovedstadsregionen, som skal medvirke til, at færre borgere og virksomheder får oversvømmelser på deres matrikler. Vi vil indgå i samarbejder med kommuner og andre relevante partnere om løsninger, der kan styrke klimatilpasningen på tværs, særligt med fokus på områder omkring åer og søer og længere kyststrækninger. Løsningerne skal understøtte, at regionen får mere natur og flere rekreative områder.

Mål: Vi skal på tværs af hovedstadsregionen stå bedre rustet til at klare oversvømmelse og tørke.

Borgerne skal ikke påvirkes af trafikstøj

Vi vil nedbringe generne fra trafikstøjen på tværs af regionen. Vi vil fortsætte det gode samarbejde mellem kommuner, region og stat om, hvordan vi bekæmper støjen. Det skal bidrage til borgernes sundhed og trivsel øges – og de samfundsøkonomiske omkostninger falder.

Mål: Regionen vil have vendt udviklingen i antallet af støjplagede boliger i hovedstadsregionen falder.

Indsatsområder for 2024 og 2025 – vi sætter særligt fokus på:

Nye løsninger på jordforurening

Vi vil udvikle løsninger til at styrke arbejdet med jordforurening i samarbejde med andre myndigheder, vandforsyninger, universiteter og virksomheder – både nationalt og internationalt.

Klimatilpasning på tværs af regionen

Vi vil fortsætte det gode samarbejde med kommuner og andre relevante aktører om at klimatilpasse regionen langs kyster og ved vandløb. Vi vil opsøge store EU-finansierede projekter, der øger modstandsdygtigheden over for oversvømmelser og forbedre indsatser i ekstreme vejrhændelser. Indsatserne skal koordineres med kommunernes klimaplaner.

Bekæmpelse af trafikstøj

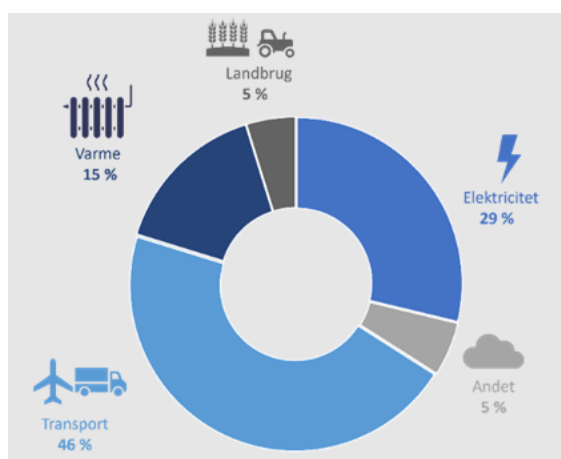
Vi vil i samarbejde med regionens kommuner og andre, der ønsker nedbringe støjniveauet fra trafikstøj. Det er nødvendigt, at kommuner og regionen løfter dagsordenen hos staten og sikrer de nødvendige handlemuligheder og økonomiske bidrag.

Strategispor: Nye løsninger på klima- og ressourcekrisen

Infoboks: Byggebranchen efterspørger ca. 7 mio. kubikmeter råstoffer årligt til at bygge med i hovedstadsregionen. 30 % findes fra nye og genbrugte råstoffer i regionen, samt havmateriale fra regionens kyster. De resterende 70 % importeres fra andre regioner.

Infoboks: Byggeri og drift af bygninger står for 30 % af Danmarks klimabelastning og 35 % af Danmarks affaldsproduktion.

Infoboks: Procentvisse fordeling af CO₂-udledning på tværs af hele hovedstadsregionen:

Infoboks: I Region Hovedstaden vil den grønne omstilling skabe 80.000 nye jobs, hvoraf ca. halvdelen er faglærte.

Udfordringer

Måden, vi lever og forbruger på i hovedstadsregionen, påvirker CO₂-udledningen lokalt og globalt. Det trækker på jordens ressourcer og påvirker biodiversiteten. Hvordan vi løser dette bliver helt afgørende for klodens fremtid. Derfor er det nødvendigt at mindske udledningen af CO₂ og skabe bedre betingelser for den grønne omstilling.

Forbruget af råstoffer som sten og grus er stigende og har længe fulgt den økonomiske vækst, selvom mængden af råstoffer er knap. Råstofindvindingen belaster også borgerne, naturen og klimaet i de områder, hvor råstofgravene

placeres. Stadig større mængder råstoffer transporteres til regionen fra andre dele af landet, hvilket også belaster miljøet.

Det er ikke altid muligt for borgerne at vælge klimavenlige alternativer, når der skal bygges nyt, vælges varmekilde til huset eller når dagligdagens transport skal planlægges. Derfor er det vanskeligt for den enkelte borgere at bidrage til den grønne omstilling.

Den samlede hovedstadsregions evne til at sænke sine CO₂-udledninger og til at være europæisk foregangsregion afhænger af de grønne kompetencer, der er til rådighed for offentlige og private virksomheder. Pt. er der ikke kompetencer nok, og det hæmmer den grønne omstilling. Det er en stor og fælles opgave at sikre grøn arbejdskraft med stærke naturfaglige, tekniske og digitale færdigheder.

Ambitioner

I hovedstadsregionen lever og forbruger vi med omtanke og hensyn til jordens knappe ressourcer.

Der skal være et ansvarligt forbrug af råstoffer

Region Hovedstaden vil bidrage til, at råstofforbruget sænkes. Genanvendelsen af eksisterende materialer skal øges, og der skal gøres mere brug af alternative materialer. Vi vil bidrage til at fjerne barrierer, der vanskeliggør bæredygtigt og cirkulært byggeri. Som bygherre og råstofmyndighed vil vi arbejde for at fremme brugen af materialer, som kan reducere behovet for nye råstoffer i form af sand, grus, og kalk. Regionen vil indgå i partnerskaber og samarbejder, hvor vi sammen kan udvikle nye metoder – fx til at få bedre anvendelse af overskudsjord og til at skabe et cirkulært materialeflow på tværs af myndigheder og virksomheder.

Mål: 20% af Region Hovedstadens råstofforbrug skal dækkes med genanvendte byggematerialer eller andre alternative råstoffer. Nuværende: ca. 10%.

CO₂-udledningen skal nedbringes

Region Hovedstaden bidrager til, at CO₂-udledningen nedbringes ved at understøtte realiseringen af kommunernes klimaplaner, som blandet andet skal gøre det lettere for borgere og kommuner at efterspørge klimavenlige løsninger. Vi ønsker indsætter på tværs af kommuner og sektorer. Regionen vil bl.a. sætte et særligt fokus på grønne løsninger til tung trafik, kollektiv transport samt understøtte en fortsat omstilling af energi- og varmesektoren.

Mål: I 2030 skal CO₂-udledningen i hovedstadsregionen være sænket med mere end 70% i forhold til 1990-niveauet, og være CO₂-neutral i 2045.

Der skal være grønne kompetencer til arbejdsmarkedet

Region Hovedstaden vil bidrage til, at arbejdsmarkedet har de rette kompetencer til rådighed, der skal sikre den grønne omstilling. Vi vil indgå i samarbejder og initiativer, der skal bidrage til, at flere unge vælger en uddannelse indenfor de faglærte områder med fokus på de naturfaglige, tekniske og digitale fag. Samtidig vil vi understøtte behovet for, at den eksisterende arbejdsstyrke får den fornødne kvalificering og viden til at implementere og anvende nye grønne løsninger.

Mål: I 2030 vælger 20 % flere en uddannelse inden for det naturvidenskabelige, tekniske eller digitale område.

Indsatsområder i 2024 og 2025 – vi sætter særligt fokus på:

Bedre brug af overskudsjord

Vi vil i samarbejde med kommuner, byggebranche, arkitekter og andre relevante organisationer sætte fokus på bedre udnyttelse af overskudsjord fra bygge- og anlægsarbejde. Indsatsen fremmer anvendelsen af sekundære råstoffer og bidrager til viden og samarbejde på tværs af kommuner og regioner til gavn for klimaet.

Bedre brug af genbrugsmaterialer

Vi vil skabe og understøtte samarbejder mellem offentlige og private virksomheder, der styrker genbrug af byggematerialer. Det kan fx være etablering af pladser til opbevaring og information, der kan sikre bedre viden på tværs af hovedstadsregionen.

De kommunale klimaplaner skal realiseres

Vi vil understøtte kommunernes arbejde med realisering af deres klimaplaner. Samarbejdet – Klimaalliancen i hovedstadsregionen – mellem regioner og kommuner er allerede etableret. Vi vil udvælge de områder, der kræver den største indsats, og Greater Copenhagen EU-office hjælper med at finde de områder, hvor der kan findes EU-finansiering til indsatsen.

Grønne energiløsninger

Der er allerede etableret et godt samarbejde mellem region, kommuner, forsyningsselskaber og vidensinstitutioner. Det ønsker Region Hovedstaden at styrke yderligere for at accelerere omstillingen af energisystemet i hovedstadsregionen. Vi arbejder efter en målsætning om en fossilfri energisektor i 2035.

Den regionale kollektive trafik skal være grøn

Vi er i fuld gang med at omstille alle de regionale buslinjer til emissionsfri drift. I vores klimasamarbejdsaftale med regeringen har vi forpligtet os på at anvende klimavenligt togmateriel på lokalbanerne, når dieseltog skal erstattes med nye tog.

Omstilling af den tunge trafik

Regionen vil understøtte omstillingen af den tunge trafik. Det kunne fx være ved at gøre information om el-lastbiler tilgængelig for virksomheder, ved at understøtte etableringen af en nordeuropæisk hydrogen-korridor og ved at flytte så meget gods som muligt fra vej til bane.

Flere faglærte til den grønne omstilling

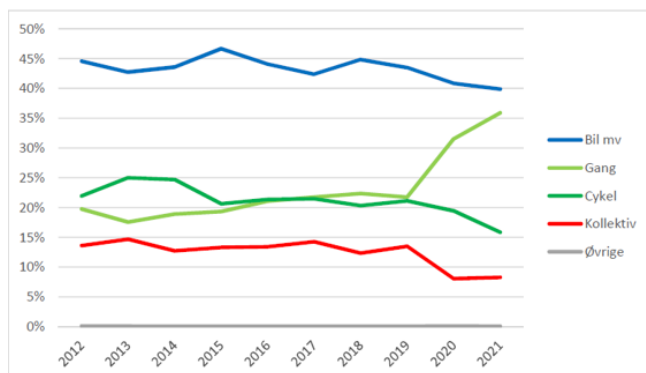
Flere skal vælge en erhvervsuddannelse med naturfaglige, tekniske eller digitale fag. Det vil vi samarbejde med uddannelsesorganisationer, arbejdsmarkedets parter, kommuner og vidensinstitutioner om.

Strategispor: Sammenhæng og lige muligheder

Infoboks: I Region Hovedstaden står ca. 20.000 unge i alderen 16-25 år uden job og uddannelse.

Infoboks: Vi mangler 35.000 velfærdsudannede i 2030.

Infoboks: Fordeling af ture på transportmiddel i Region Hovedstaden.

Udfordringer

Selvom hovedstadsregionen ikke er stor, er der stor forskel på hvor man bor, arbejder og uddanner sig. Udbuddet af kultur, uddannelser og transportmuligheder er meget forskellige på tværs af regionen, om man bor i landområder, købstæder eller tæt by.

Især i yderområderne er udbuddet af kollektiv trafik og adgangen til cykelstier begrænset. Derfor vælger mange bilen til både arbejde, fritidsaktiviteter og indkøb. Mens de unge, der hverken har bil eller god adgang til kollektiv transport, er udfordrede, når de skal til og fra deres uddannelsessted. Lang transporttid øger risikoen for, at de unge fravælger bestemte uddannelser eller springer fra, og det risikerer samtidig lokalt at give en affolkning.

Tættere på byerne sidder borgere hver dag fast i bilkøer på de store veje og ved lokale flaskehalse: 16 mio. timer bliver hvert år spildt i bilkøer og det tal vil blive fordoblet til over 33 mio. timer årligt i 2035. Busserne sidder fast i den samme trængsel og udgør dermed ikke et attraktivt alternativ til bilen, når borgerne skal til og fra arbejde eller uddannelse. Til og fra hospitalerne er kollektiv transport heller ikke den fortrukne transportform. Hverken for medarbejdere, pårørende eller patienter.

Mange dele af hovedstadsregionen har faldende ungdomsårgange. Det betyder, at grundlaget for et bredt uddannelsesstilbud bliver udfordret. En bred

uddannelsesdækning er med til at sikre lokal sammenhængskraft, og det bidrager til flere unge får en uddannelse. Der er samtidig en stor gruppe unge, der står udenfor job og uddannelse. Det er en udfordring - både for samfundet og den enkelte.

Ambitioner

Vi skal i hovedstadsregionen have en stærk sammenhæng og lige muligheder på tværs af regionen.

Stærkt hovednet og forbindelser på tværs giver lige muligheder for borgerne

Det skal være nemmere at komme rundt i regionen uden at være afhængig af bil. Vi vil have et stærk kollektivt transportnet, der sammen med fx supercykelstier, delemobilitet og samkørsel skaber et attraktivt alternativ til bilen. Gode knudepunkter skal lette skiftet mellem transportformer og gøre det nemmere og trygt at kombinere dem på rejsen fra A til B.

Pendlingsafstanden mellem hjem, arbejde og uddannelse er i Region Hovedstaden gennemsnitligt kun knap 16 km. Derfor kunne langt flere langt flere vælge cyklen, samkørsel og kombinationer med kollektiv transport, frem for bilen.

Vi har underskrevet "Deklarationen om øget samarbejdet for at fremme cykling i Danmark", og målsætningen om 20% mere cykling i 2030. Derfor arbejder vi bl.a. for et fuldt udbygget supercykelstinet, bestående af over 60 stier svarende til mere end 850 kilometer. Det har potentiale til at give 6 mio. ekstra cykelture i regionen.

Mål: I 2035 skal minimum 65% af alle ture ske med kollektiv, på cykel eller til fods. Det er en 20% stigning fra 2018, hvor det lå på 53%.

Alle unge har gode muligheder for at tage en ungdomsuddannelse - uanset bopæl og forudsætninger

Der skal være et bredt uddannelsesstilbud i hele hovedstadsregionen med gode transportmuligheder til uddannelsesinstitutionerne. God mobilitet er afgørende for unges valg og gennemførsel af uddannelse. Borgerne skal have de bedste muligheder for at få uddannelse og kompetencer til fremtidens behov. Det gælder også de unge og voksne, der har brug for ekstra støtte for at komme videre. Regionen vil aktivt samarbejde med centrale aktører om at styrke uddannelsesindsatsen, og den grønne transport til uddannelserne.

Mål: Andelen af unge på 16-24 år der anvender kollektiv transport, samkørsel, cykler og går til deres uddannelse skal stige med 20%.

Mål: Færre unge står uden for job og uddannelse i 2030.

Et bredt kultur- og fritidsliv til gavn for alle generationer

Region Hovedstaden vil styrke kulturen i hovedstadsregionen ved at samarbejde med kulturorganisationer og andre, der kan bidrage til en stærk hovedstadskultur. Desuden vil vi fokusere på tiltag, der styrker den generelle trivsel på tværs af aldersgrupper.

Mål: Region Hovedstaden vil understøtte tiltrækningen af mindst én stor begivenhed til hovedstadsregionen.

Indsatsområder i 2024 og 2025 – vi sætter særligt fokus på:

Hurtigere og mere attraktiv kollektiv transport

Vi vil have mere højklasset kollektiv trafik. Her kan BRT på fx linje 400S og 200S være med til at gøre bussen mere attraktiv for flere. Vi vil arbejde sammen med trafikselskaber, kommuner og private aktører om at skabe et stærkt kollektivt regionalt hovednet bestående af lokalbaner, letbane, busser som bliver forbundet i knudepunkter med S-tog og regionaltog. Der er generelt behov for at busserne kommer hurtigere frem. Derfor skal vi udvikle og gennemføre løsninger der sikrer at de regionale busser kommer hurtigere frem. Det vil være med til at gøre den kollektive trafik mere konkurrencedygtig ift. bilen.

Sammenhæng mellem transportformer og gode skift

Vi vil vise vejen for kombinationsrejser ved at udvikle og teste gode løsninger på, hvordan delemobilitet og kollektiv trafik bliver knyttet bedre sammen uden for den tætte bykerne. Vi arbejder for forbedringer af regionale knudepunkter, som skaber gode og trygge skift mellem blandet andet cykel, gang, delecycler, delebiler, samkørsel og kollektiv transport. Dette indebærer også regionens hospitaler, der med mange tusinde daglige rejsende er store trafikknudepunkter. Den kommende letbane i Ring 3 og Favrholm station ved Nyt Hospital Nordsjælland vil gøre den kollektive transport bedre og mere synlig på flere af hospitalerne.

Billetsystemet og trafikinformationen til den kollektive trafik skal være mere overskueligt og integreret med nye mobilitets tilbud og services.

Fælles blik på fremtidigt behov for mobilitetsløsninger i hovedstadsregionen

Sammen med kommunerne i KKR Hovedstaden vil vi skabe større viden om udfordringerne for mobilitet i hovedstadsområdet. Derfor vil vi skabe fælles overblik over fremtidens udfordringer, flaskehalse, kapacitet og potentialer. Vi arbejder for at kvalificere og skabe en strategisk ramme for valg af eventuel nye, fælles prioriterede infrastrukturprojekter og mobilitetsløsninger i hovedstadsområdet.

Bred uddannelsesdækning

Vi vil arbejde for, at de unge får gode muligheder for at uddanne sig på tværs af regionen. Samtidig vil vi sikre et særligt fokus på de kompetencer, der er særligt efterspurgt. Samarbejdet sker mellem faglige organisationer, erhvervsorganisationer, uddannelsesinstitutioner, kommuner – og regionen.

Unge udenfor job og uddannelse skal hjælpes

Vi vil sammen med kommuner og uddannelsesinstitutioner arbejde for, at de mange unge uden job og uddannelse hjælpes på vej og på sigt bliver en aktiv del af arbejdsmarked til gavn for dem selv og det resterende samfund.